

Vasington uznemiren zbog Makedonije

Author: [IWPR Balkans](#)

Nesklonost Amerike da se angazuju u Makedoniji mogla bi da ugrozi mirovni sporazum.

Zbunjenost u Vasingtonu oko toga sta to, zapravo, Busova politika prema Makedoniji podrazumeva , dodatno je narasla posto se americka administracija, nerado doduse, priklonila neizbeznom. Americka vlada je prosle sedmice izjavila da ce americke snage ucestvovati u formiranju NATO trupa koje ce prikupljati oruzje od albanskih boraca ukoliko se postigne sporazum sa skopskim vlastima o okoncanju konflikta.

Americka politika prema Makedoniji, ukoliko se o njoj uopste moze govoriti, zivela je u nadi da ce americki posrednik Dzim Perdju obezbediti postizanje sporazuma kojim bi se rizik od moguceg uvlacenja americkih snaga u sukob, sveo na nulu. "Imamo plan koji ce biti primenjen nakon sto se postigne konacni politicki sporazum izmedju sukobljenih strana," izjavio je portparol Stejt Dipartmenta, Ricard Baucer.

Prikupljanje oruzja albanskih gerilaca verovatno ce biti sastavni deo bilo koje varijante sporazuma. "Uci cemo tamo i uradicemo to sto treba da uradimo," rekao je Baucer.

Odluka je doneta posle govora lidera demokrata u americkom Kongresu, Ricarda A. Geparta iz Misurija, u kome je kritikovao spoljnu politiku Busove administracije zbog toga sto je "odbijala cak i pomisao da angazuje manji broj americkih trupa u okviru ove misije".

Gephart, koji se susreo sa saveznickim liderima iz Evrope, tvrdi da mu je lord Robertson, generalni sekretar NATO-a, rekao da bi americko prisustvo pokazalo privrzenost SAD severnoatlantskom vojnom savezu i takodje poslalo signal zaracnim stranama da je nemoguće vojnim sredstvima resiti postojeću krizu.

Cini se da su kreatori americke politike najzad shvatili poruku - bez americkih trupa nema ni sporazuma. Dzim Huper, izvrsni direktor nevladine organizacije Javnost, medjunarodno pravo i politika, dao je veoma ostru izjavu o americkoj politici, uoci zvanicnog saopstenja koje je izdato prosle sedmice. "Oni smatraju Makedoniju trecerazrednom zemljom i pokusavaju da postignu drugorazredno resenje saljuci jednog diplomatu umesto visokog zvanicnika. Dzim Perdju je prvoklasni diplomata, ali ne poseduje uticaj i moc koju bi mogao imati visoki politicki zvanicnik".

Nova administracija je protiv specijalnih izaslanika, ali je, do sada, takodje bila protiv rasporedjivanja trupa u podrucjima poput Makedonije. Ne radi se toliko o tome da su americki vojnici izuzetno efikasni ili da su dobri mirovnjaci vec je stvar u simbolickom znacaju takvog poteza.

Americke trupe bi simbolicko predstavljale americke interese i privrzenost zajednickoj stvari, a u slucaju njihove odsutnosti sve strane bi pomislile na ono najgore - odsustvo americkih vojnika sa kriznog podrucja znacilo bi da ne postoji interes za taj problem u Vasingtonu.

Naravno, SAD pruzaju podrsku teritorijalnoj celovitosti i opstanku Makedonije. Ovaj stav se zapravo jednostavno zasniva na priznavanju cinjenice da bi sukob u Makedoniji destabilizovao citav region. S obzirom na geografski polozej izmedju Grcke, Turske, Srbije, Bugarske i Albanije, Makedonija predstavlja bure baruta koji bi moglo dovesti do izbijanja sukoba u citavom regionu.

Vasington je priznao da opasnost postoji time sto je razmestio trupe duz makedonske granice, a godinama je odbijao da to uradi nesto severnije u Bosni.

Nesklonost vojnom angazovanju u ovom području bila je tipična za američku politiku skoro od samog početka, od izbijanja prvih balkanskih sukoba. To je američku politiku, umesto aktivnom, učinilo reaktivnom. Tek kada je potpuna katastrofa na pomolu, i kada dogori do nokata, SAD nekako prevaziđu svoje inhibicije.

Na izvestan način, administracija se ponadala da će čak i diplomatski razoruzani Perđu uspeti da otkloni opasnost od eskalacije sukoba. Gorljiva nada da će ovoga puta pregovori imati uspeha navela je administraciju da bude veoma uzdržana i da se kreće onoliko sporo koliko to uzusi međunarodne diplomatije dopustaju.

Ovom pristupu dodatno doprinosi činjenica da je većina ljudi na Kapitol Hillu nedovoljno upoznata sa ovom balkanskom krizom. Većina zakonodavaca ne smatra ove probleme gorućim pitanjima, kako za njih same tako i za njihove birace.

Albanski lobi je prilično glasan, ali malen. A Makedonci u Americi su međusobno u većoj meri povezani kulturno nego politički.

Iza kulisa, međutim, zvaničnici su razradjivali različite scenarije i nezvanično se tvrdilo da ih sve više iritira pretnja mirovnim sporazumu koju predstavljaju makedonski nacionalisti kao što je premijer Ljupčo Georgijevski.

Stvar oko koje se skoro svi u Vasingtonu slazu jeste da treba odbaciti teorije o zaveri u regionu koje je navodno skovala CIA. Verovatnije je da nevoljnost američkih trupa da agresivnije tragaju za naoružanim pripadnicima Oslobođilačke nacionalne armije u pograničnom području proizilazi iz nesklonosti komandanata na terenu da rizikuju gubitke u ljudstvu nego lukavih zavereničkih planova koje je skovala CIA.

Mada se cinicni posmatraci slazu da skoro poslovična neadekvatnost i nepodesnost procesa u Vasingtonu pri donošenju i sprovođenju odluka ponekad deluje kao da se radi o zaveri, oni se takodje slazu da je ovaj region naprosto plodno tle za sirenje teorija zavere koje nisu zasnovane ni na jednom konkretnom dokazu.

S druge strane, malo je dokaza da je aktuelna američka administracija svesna činjenice da preuzima istu vrstu proracunatog rizika kao što je to bio slučaj sa Busovom i Klintonovom administracijom u prvim danima rata koji je svojevremeno besneo u Bosni. Cini se dosta verovatnim da će izgubiti svoj ulog jer je suprotstavljen lokalnim realnostima. Džim Huper zaključuje: "Sporazum će biti postignut, ali neće biti pretocen u stvarnost. Nacionalisti u makedonskom parlamentu verovatno će glasati protiv usvajanja sporazuma. Ako SAD budu stajale po strani, suocavamo se sa rizikom postepene podele, nadajmo se nenasilne, ali, ipak, pogledajte Bosnu."

Ian Williams je novinar iz Njujorka.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/vasington-uznemiren-zbog-makedonije>